

טחנת-רוח / לאה גולדברג

הגבעה בצמרות העצים מעטרת,
בשמים כחלים עפיפון חכלילי,
אני משום-מה היום נזכרת
בחלום המעוף, בילדות שלי.

בין זהב וירק הדרכים נחו,
מי-הנחל הבהיקו באור הפלדה,
על גבעה מתנוססת מול יער ואחו
טחנת-רוח עתיקה עמדה.

פרפסו וזעו וחרקו הכנפים.
חשבתני: היא רוצה לעלות ולדאות.
מעליה גבוה, ברום השמים
כה חפשי ומהיר מעוף חסידות.

צר לה כל כך בין שדות ושקט
עיניה כלות אל ראשי ההרים,
לעולם אל אדמת הגבעה מרתקת
כנפיה אותה לא יוכלו להרים.

ואזכר עד היום את זמזום הריחים,
כשירת תוכחה, כזמר עצוב:
"למה, למה נתנו לי כנפים
ללמדני שלא אוכל לעוף?"

מתוך עלה של זהב

כתבה לאה גולדברג

כינסה לאה חובב

ספרית פועלים 1988

נדפס בראשונה ב"דבר

לילדים", כרך ג, חוברת 19,

י"ב אלול תרצ"ז).

עפיפון / ברכה סמילנסקי

עשינו עפיפון,
אני ואהרן.

פלא-פלאים
בכל מיני צבעים.

הלכנו אל שפת הים
והתקוטטנו שם:
מי יעוף ראשון
את העפיפון?

- ניר צבעוני,

נתתי אני!

- ואני עבדתי יותר,

על כן לא אותר!

כנראה, העפיפון

מן הריב לא שבע רצון –

התרומם – ועף...

ולנו השאיר רק – זנב.

מתוך שירי ברכה

כתבה ברכה סמילנסקי

ציירה אורה מרקשטיין

מסדה 1960

עפיפון / ע' הלל

עפיפון בשמים עף!
עפיפון בשמים הוא דג זהב.

עפיפון בשמים עף!
עפיפון בשמים – צפור כנף.

עפיפון בשמים עף!
עפיפון בשמים – כוכב.

ארצה –

אשקה במים – דג זהב!

ארצה –

אעוף בשמים – צפור כנף.

ארצה –

אהיה כוכב!

עפיפון בשמים עף.

מתוך בולבול-למה-ככה?

כתב ע' הלל

צייר שמואל כץ

מסדה 1966

בשלושת השירים מרחף לו עפיון אי על, גבוה בשמיים; קל תנועה ונוחה אחר כל רוח, גחמני ובלתי צפוי, נאבק בחוט המאותת לו שאינו בן חורין ובו-בזמן מתנאה בהיותו סמל לחופש תנועה ולעליצות חסרת דאגה.

העפיון בשירה של לאה גולדברג (1911-1970) מופיע להרף עין, רק בבית הראשון. הוא מזכיר למשוררת את "חלום המעוף" שהיה לה בילדותה. השיר מעמיד זה מול זה טחנת רוח עתיקה שכנפיה העצומות מפרכסות ונעות כאילו – רק כאילו היו בהן חיים, ועפיון – הדואה בגבהים אף שהוא חסר כנפיים. שני שדות סמנטיים מנוגדים בולטים בשיר – שדה החירות והגובה ושדה הארציות והכובד, והם רומזים שהילדה שנעשתה משוררת מזדהה עם טחנת הרוח; על אף כנפיה הפואטיות, גם היא כבולה לאדמה.

העפיון הוא העילה למריבה בין שניים בשירה של ברכה סמילנסקי (1898-1975). שני הילדים עשו אותו במו ידיהם, אבל מרגע שהשלימו את המעשה התעורר בעפיון כוח החיים הפלאי שהיה טמון בו, שרומזות עליו השורות "פלא-פלאים / בְּכָל מִינֵי צְבָעִים". כהרפתקן-נהנתן נצחי המתעניין רק בעצמו משאיר העפיון מאחוריו את יוצריו ואת הוויכוח ביניהם וגוזל מהם את האשליה שיוכלו לשלוט בו, ובאמצעותו לגעת באותה מהות נחשקת – החירות.

גם עפיונו של ע' הלל (1926-1990) נתפס כפלאי, אלא שהדובר הילד השבוי בקסמו של העפיון מתעלם לחלוטין מכבליו הארציים. העפיון מתחכך באלה שהשחקים הם מקומם הטבעי – עופות וגרמי שמיים, והדובר המתפעל רומז על חירות ועצמאות ועל ברק של יוהרה: "אַרְצָה – / אֲשָׁחָה בְּמַיִם – דַּג זָהָב! [...] אַרְצָה – / אֲהִיָּה כּוֹכָב!".

גירה לוי